

Kampania polska czyli wrześniowa

Zasób zawiera oś czasu, fragment tekstu - wybuch wojny opisany przez mieszkankę Siedlec w: „Zeznania Gitli Rabinowicz”, [w:] Maciej Siekierski, Feliks Tych, „Widziałem Anioła Śmierci. Losy deportowanych Żydów polskich w ZSRS w latach II wojny światowej”, wyd. Warszawa 2006 oraz jedno ćwiczenie dla ucznia.

Zasób zawiera definicję paktu Ribbentrop-Mołotow, czarno-białe zdjęcie: Podpisanie traktatu Ribbentrop-Mołotow w 1939 r., (w) German Federal Archives, oraz ćwiczenie interaktywne Ribbentrop-Mołotow.

Zasób zawiera jedno polecenie oraz cztery ćwiczenia interaktywne, związane z miejscami bitew, datami bitew i nazwiskami dowódców. Zasób zawiera kolorową mapę przedstawiającą przebieg kampanii wrześniowej, fazy bitwy i miejsca największych zmagających obronnych.

Zasób zawiera krótki wstęp, współczesne zdjęcie maszyny szyfrującej Enigma oraz dwa ćwiczenia interaktywne.

Zasób zawiera dwa ćwiczenia interaktywne: porównanie liczebności sił i środków Polski, Niemiec i ZSRS i oceny szans na zwycięstwo Polaków podczas kampanii wrześniowej oraz dotyczące postawy Polaków w 1939 r.

Zasób zawiera krótkie podsumowanie kampanii wrześniowej i dwa ćwiczenia interaktywne.

Bibliografia:

- Źródło: *Zeznania Gitli Rabinowicz*, [w:] Maciej Siekierski, Feliks Tych, *Widziałem Anioła Śmierci. Losy deportowanych Żydów polskich w ZSRR w latach II wojny światowej*, Warszawa 2006.

Kampania polska czyli wrześniowa

Oś czasu – kampania polska

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wprowadzenie

Poniższy tekst ukazuje, jak jedna z mieszkanek Siedlec zapamiętała wydarzenia kampanii wrześniowej.

“Zeznania Gitli Rabinowicz

W Siedlcach i okolicy stacjonowało dużo wojska polskiego, wykopano tam rowy i okopy, szykowano się do oporu. Niemcy bombardowali Siedlce bardzo gwałtownie, a kiedy front zbliżał się, ostrzeliwano miasto z ciężkich dział. Porządek bombardowania był następujący: o 8 rano przylatywały samoloty wywiadowcze i strzelała do nich artyleria zenitowa, około 9 przylatywały bombowce i do 11 trwało bombardowanie. To samo powtarzało się po obiedzie. Miasto stało w ogniu. Ludzie puciekali z domów, ponieważ okazało się, że piwnice stawały się grobami dla nieszczęśnych. Ludzie leżeli plackiem na ulicach, na polu, szukali schronienia pod drzewami, jedni uciekali na wieś, a kiedy wracali w czasie przerwy, nie znajdowali często śladu po swoim domu.

Źródło: *Zeznania Gitli Rabinowicz*, [w:] Maciej Siekierski, Feliks Tych, *Widziałem Anioła Śmierci. Losy deportowanych Żydów polskich w ZSRR w latach II wojny światowej*, Warszawa 2006.

Zadanie na rozgrzewkę

Ćwiczenie 1

Nazwij emocje, które mogły towarzyszyć mieszkańcom bombardowanego miasta.

Polska ofiarą dwóch totalitaryzmów – pakt Ribbentrop-Mołotow

Podpisanie traktatu Ribbentrop-Mołotow, 1939, German Federal Archives. Od lewej: Józef Stalin, Joachim von Ribbentrop.

Źródło: a. nn., licencja: CC BY-SA 3.0.

Definicja: Pakt Ribbentrop-Mołotow

Niemiecko-sowiecki układ zawarty 23 VIII 1939 w Moskwie, podpisany przez ministrów spraw zagranicznych obu państw (Niemiec – J. von Ribbentropa i ZSRS – W.M. Mołotowa). Składał się z dwóch części. W jawnym traktacie oba państwa zobowiązały się do powstrzymywania się od wzajemnych działań agresywnych, zachowania neutralności, gdyby druga strona 'stała się przedmiotem działań wojennych ze strony trzeciego państwa'. Tajny, dodatkowy protokół podejmował kwestię 'rozgraniczenia obustronnych stref interesów w Europie Wschodniej'. Strefa wpływów III Rzeszy obejmowała Litwę (z Wileńszczyzną), część Polski na zachodzie od linii rzek: Narew, Wisła, San, większość obszaru Rumunii. Strefa wpływów ZSRS obejmowała państwa bałtyckie (Estonię i Łotwę), pozostałą część Polski i Besarabię.

Ćwiczenie 2

Na podstawie informacji z tekstu źródłowego „Zeznania Gitli Rabinowicz” wskaż zdania, które mówią o układzie Ribbentrop-Mołotow.

☐ zawierał tajny protokół

☐ Ribbentrop i Mołotow byli ambasadorami tych państw

☐ układ ten został podpisany we wrześniu 1939 roku

☐ Tajny protokół dotyczył wspólnych działań przeciw Wielkiej Brytanii.

☐ zawarto go w Moskwie

☐ oficjalnie był paktem o nieagresji

☐ zawarły go Niemcy (III Rzesza) i Związek Sowiecki

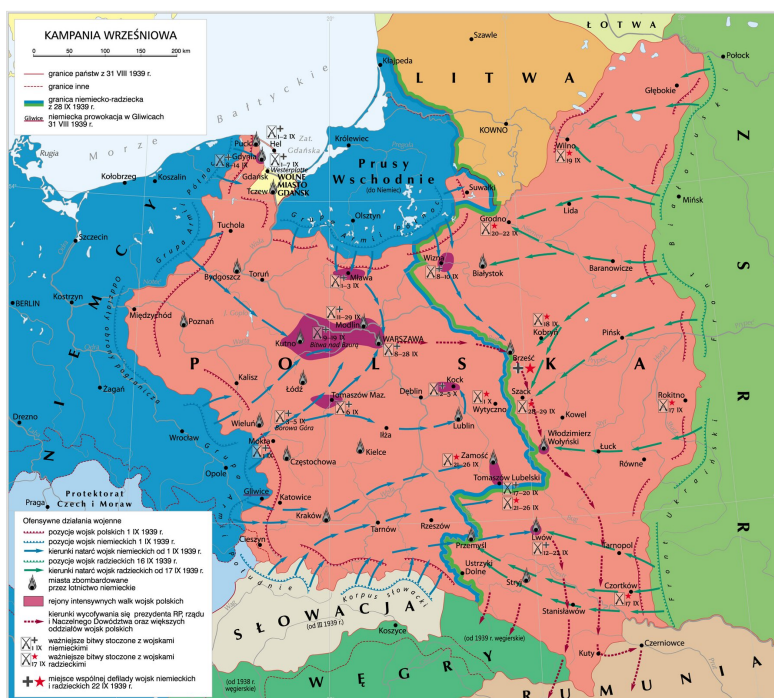
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Pakt Ribbentrop-Mołotow był ostatnim etapem przygotowań Niemiec do wojny z Polską. Rozpoczęła się ona 1 września 1939 roku niemieckim atakiem na Polskę, a zakończyła dopiero 6 lat później w Japonii. Największy konflikt w dziejach ludzkości dobiegł końca. 8 maja 1945 r. wszedł w życie podpisany dzień wcześniej akt bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy Niemieckiej. Dokument ten oficjalnie zakończył II wojnę światową w Europie 2 września 1945 r. na pokładzie amerykańskiego pancernika USS Missouri podpisano akt bezwarunkowej kapitulacji Cesarstwa Japonii. W jej wyniku zaprzestano dalszych walk na Pacyfiku, a tym samym zakończono działania zbrojne II wojny światowej

Kampania wrześniowa (1 IX–5 X 1939)

Polecenie 1

Pierwsza faza wojny nazywana jest kampanią polską albo kampanią wrześniową. Wyjaśnij, który termin według ciebie jest bardziej adekwatny?

Kampania wrześniowa

Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Na podstawie opisu mapy połącz w pary wydarzenia kampanii wrześniowej z odpowiadającymi im datami.

Piątek, 29 IX 1939

początek bitwy nad Bzurą

czwartek, 5 X 1939

złożenie broni w bitwie pod Kockiem

niedziela, 10 IX 1939

początek wojny i bitwa pod Mokrą

niedziela, 17 IX 1939

kapitulacja twierdzy Modlin

czwartek, 7 IX 1939

kapitulacja Wizny

sobota, 9 IX 1939

kapitulacja Westerplatte

poniedziałek, 2 X 1939

atak ZSRS na Polskę

piątek, 1 IX 1939

kapitulacja Helu

ĆWICZENIE: Połącz wydarzenia kampanii wrześniowej z datami.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Uporządkuj wydarzenia z ćwiczenia 4 w kolejności chronologicznej. Odpowiedź znajdziesz też w lekcji pt. [Kampania polska](#).

Kapitulacja Westerplatte.

Początek bitwy nad Bzurą.

Złożenie broni w bitwie pod Kockiem.

Początek wojny i bitwa pod Mokrą.

Atak ZSRS na Polskę.

Kapitulacja twierdzy Modlin.

Kapitulacja Helu.

Kapitulacja Wizny.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Bitwa pod Kockiem była ostatnią bitwą kampanii polskiej. Odpowiedz na pytania, posługując się liczbami. Odpowiedź znajdziesz też w lekcji pt. [Kampania polska](#).

Ile dni trwała kampania wrześniowa?

Ile tygodni?

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Wyobraź sobie, że jesteś dziennikarzem telewizyjnym. Masz przygotować krótkie programy o polskich dowódcach kampanii wrześniowej, które zostaną wyemitowane w dniach, upamiętniających wydarzenia, w których się wstawili. Na podstawie kalendarium z ćwiczenia 4 oraz podanych biogramów dowódców ustal bohaterów poszczególnych dni.

Tadeusz Kutrzeba (1886–1947). W I wojnie światowej walczył w armii Austro-Węgier. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości przeszedł do Wojska Polskiego, brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. W kampanii wrześniowej dowodził armią „Poznań”, a podczas bitwy nad Bzurą (której plan opracował) – połączonymi armiami „Poznań” i „Pomorze”.

1 września

2 października

10 września

9 września

7 września

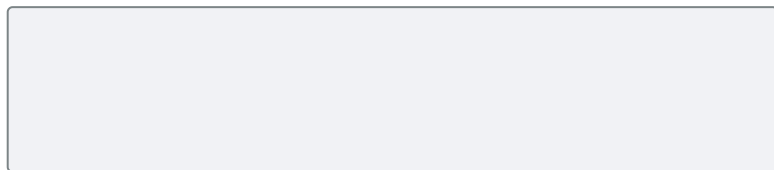
5 października

Henryk Sucharski (1898–1946). Major Wojska Polskiego. Służbę wojskową rozpoczynał w armii Austro-Węgier. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, gdzie wstawił się męstwem. Podczas kampanii wrześniowej zajmował stanowisko komendanta Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte.

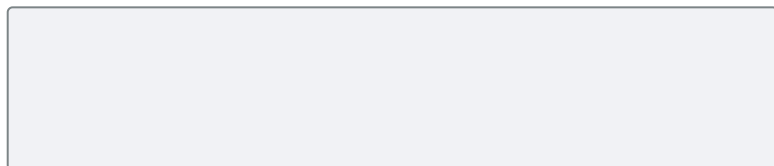
Gen. Juliusz Rómmel (1881–1967). Pułkownik artylerii konnej armii Imperium Rosyjskiego, a potem generał dywizji Wojska Polskiego. Walczył w wojnie polsko-bolszewickiej. W kampanii wrześniowej dowodził armią „Łódź”, która wzięła udział między innymi w bitwie pod Mokrą.

Gen. Józef Unrug (1884–1973). Polski wiceadmirał i oficer okrętów podwodnych. Podczas I wojny światowej był dowódcą okrętów podwodnych i flotylli okrętów podwodnych w niemieckiej flocie, a potem –

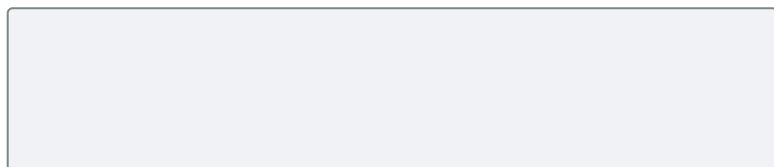
oficerem polskiej marynarki wojennej. W trakcie kampanii wrześniowej dowodził obroną Wybrzeża. Na mocy jego decyzji Półwysep Helski poddał się 1 października 1939 jako jeden z ostatnich punktów oporu.

Gen. Franciszek Kleeberg (1888–1941). W I wojnie światowej walczył w Legionach Polskich. Potem kształcił się w wyższych szkołach wojskowych we Francji. 6 października 1939 roku, po czterech dniach walki z Wehrmachtem pod Kockiem, złożył broń jako ostatni polski generał.

Kpt. Władysław Raginis (1908–1939). Kapitan Korpusu Ochrony Pogranicza. W bitwie nad Wizną dowodził 720 żołnierzami walczącymi przeciwko 42 200 żołnierzom niemieckim gen. Guderiana.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Szyfr

Podczas II wojny światowej polscy matematycy wsławili się tym, że przyczynili się do złamania szyfru niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma. Dzięki temu państwa zachodnie mogły przechwytywać tajne depesze armii niemieckiej i przygotowywać się do planowanych przez Niemców działań.

H	E	L	G	L	I	W	I	C	E	K	O	C	K
+4	+7	-13	+15	+12	-5	-22	-11	+14	+18	+13	-19	+20	+19

W	I	Z	N	A
+1	+7	-8	-4	+11

Ćwiczenie 8

Dowiedz się i:

- ustal, jaki związek z kampanią wrześniową mają Gliwice.
- wyjaśnij, kim była postać podpisana pod odszyfrowaną wiadomością?
- wyjaśnij, w jakich okolicznościach wypowiedziała zaszyfrowane tu słowa?

Odpowiedź znajdziesz też w lekcji pt. [Kampania polska](#).

Bilans sił

Ćwiczenie 9

W dowolnych źródłach (np. periodykach, które zajmują się problemami II wojny światowej) odszukaj i porównaj informacje na temat liczebności i wyposażenia wojsk, jakimi dysponowali podczas kampanii wrześniowej Polacy, Niemcy i Rosjanie. Napisz, jak oceniasz szanse zwycięstwa Polaków. Wyjaśnij, czy według ciebie były one żadne, małe, średnie czy duże? Odpowiedź znajdziesz też w lekcji pt. [Kampania polska](#).

Ćwiczenie 10

Napisz, jakim słowem określisz postawę Polaków we wrześniu 1939 roku. Odpowiedź znajdziesz też w lekcji pt. [Kampania polska](#).

Podsumowanie

Co wiem?

II wojna światowa zaczęła się 1 września 1939 roku najazdem Niemiec na Polskę. Polacy liczyli na pomoc sojuszników: Anglii i Francji, która jednak nie nadeszła. Stoczyli z Niemcami liczne bitwy, w większości jednak przegrane. 17 września na walczącą z Niemcami Polskę od wschodu uderzyły wojska sowieckie. Kampania wrześniowa zakończyła się 5 października 1939 roku.

Co potrafię?

Odtworzyć na podstawie mapy przebieg wydarzeń.

Zapamiętaj!

W sytuacji, kiedy rezultat bitwy jest wiadomy, a zagrożona jest ludność cywilna, dowódca powinien zdecydować o poddaniu swego oddziału wrogowi.